

Původci oportunních nákaz

Filip Růžička

Mikrobiologický ústav LF MU a FN u sv. Anny v Brně

Přednáška pro PŘF

Oportunní infekce = infekce na oslabeném terénu (při postižení odolnosti)

Někdy je oportunní infekce sekundární při jiné infekci

Často je nosokomiální = v souvislosti s pobytem v nemocnici

Případně je iatrogenní = způsobená lékařským zákrokem

Příklady oportunních infekcí při infekci HIV:

CMV retinitis, esofagitis CMV n. kandidová, zoster, enteritis kryptosporidiová n. mikrosporidiová, kryptokoková meningitis, toxoplasmová encefalitis, kolibacilární a jiné sepsy

Příčiny postižení odolnosti

Poruchy místních bariér

Poruchy fagocytózy

Poruchy komplementu

Poruchy normální flóry

Poruchy protilátkové imunity

Poruchy celulární imunity

Poruchy místních bariér

Popáleniny

Ostatní poranění vč. operačních ran

Cizí tělesa *in situ*

močové katétry

i.v. katétry a kanyly

umělé náhrady

Cystická fibróza

Popáleniny

Nejen přímé poškození bariér, ale i porucha funkce neutrofilů a tkáň jako živné médium pro bakterie

Málo invazivní infekce omezena na eschar (příškvar)

Invazivní → destrukce celé kůže → invaze lymfatických cest → sepse

Původci: hlavně *P. aeruginosa*, *S. aureus*, enterobakterie, *S. pyogenes* a jiné streptokoky a enterokoky

Operační rány

Infekce během operace: příprava operačního pole
terén (čistý versus kontaminovaný)
úroveň asepsy
operační technika

Infekce po operaci - pochybení při převazech

Nebezpečný je zejména nesterilní dotyk, nesterilní prostředí nesrovnatelně méně (ale pozor u implantací umělých náhrad!)

Staphylococcus aureus

koagulasanegativní stafylokoky (hlavně *Staphylococcus epidermidis*)
enterobakterie (*Escherichia coli*, *Proteus mirabilis*)

Streptococcus pyogenes

anaeroby (*Peptostreptococcus anaerobius*, *P. micros*, *Bacteroides fragilis*)

Cizí tělesa in situ (povlak biofilmu)

Močové katétry: po >48 h zcela běžně G– tyčinky
(periurethrální a střevní flóra – ale přenos rukama též možný)

I.v. kanyly: >50 % *S. epidermidis* a jiné koagulasaneg. stafylokoky (z kůže), kvůli biofilmu rezist. na ATB, infekci nelze eradikovat než odstraněním kanyly

Umělé chlopně, klouby, pacemakery, cévní protézy, shunty: dtto

Cystická fibróza

Porucha funkce řasinek + tvorba hlenu

Začínají *S. aureus* a *H. influenzae*, navazují *Pseudomonas aeruginosa* (mukosní kmeny tvořící alginátový sliz) a *Burkholderia cepacia*

Poruchy fagocytózy

Neutropenie

u hematologických malignit

u příjemců kostní dřeně

u příjemců transplantovaných solidních orgánů

Chronická granulomatózní choroba

Asplenie

Neutropenie

Žádné cirkulující leukocyty → sepse (první příznak nebo následek cytotoxické chemoterapie)

Febrilní neutropenie

Agens:

dříve - G⁻ tyčinky (*E. coli*, *P. aeruginosa* aj.)

nyní - G⁺ koky (stafylokoky, streptokoky, enterokoky) a kvasinky (zvláště trvá-li neutropenie déle)

Chronická granulomatózní choroba

Defekt NADPH-oxidasy → žádný H_2O_2

leukocyty u ChGCh nedovedou zabít stafylokoky aj.
katalasapozitivní bakterie → tyto mikroby
působí chronické hluboké abscesy

Asplenie

Z krve nejsou vychytávány opouzdřené
bakterie (pneumokoky, hemofily)

Poruchy komplementu

Poměrně vzácné stavy

Snížená odolnost vůči infekcím vyvolaným
neisseriemi (meningokoky)

Poruchy normální flóry

Problémy hlavně u střevní mikroflóry

Po některých antibioticích (klindamycin, chinolony,
cefoxitin, amoxycilin/klavulanát) se přemnoží
Clostridium difficile

Poruchy protilátkové imunity

Hlavně původci pyogenních infekcí a enteroviry

Poruchy buněčné imunity

Hlavně infekce intracelulárními mikroby

viry (především CMV, VZV, HSV)

mykobakteria (nejen *M. tbc*, ale i atypická jako *M. avium-intracellulare*), *Nocardia asteroides*, *L. monocytogenes*

houby (kandidy, aspergily, *Pneumocystis jirovecii*, *Cryptococcus neoformans*)

parazitě (*Toxoplasma gondii*, *Cryptosporidium parvum*, *Isospora belli*, *Strongyloides stercoralis* aj.)